

Liburuak

KRITIKA

Ahardikeriak.
Marie Darrieussecq (itzul.: Joxan Eloseggi).
Alberdania, 2004 (jatorrizkoa: 1996).
15 euro.

Hemeroteka

Aritz Galarraga

Emeki zerri

HIZKUNTZAK ematen badio literaturari nongotartasuna, Marie Darrieussecq, bistan da, ez da euskal literatura. Aitzitik, euskarak hartzen duen geografiaren baitan sortua baitugu, Euskal Herriko idazletzat har genezake lasai antzean Baionan jaiotakoa. Hartara, eta estatistikarako, hemen aletu nahi dugun *Ahardikeriak* hau litzateke inoiz gehien saldutako euskal, ezen ez euskarazko, literatur lana. Milioitik gora ale, hogeita hamarretik gora hizkuntzatan (Joxan Elosegik, egoki oso, gurean). Paraliteraturarekin amaitzeko, esan dezagun, bestelako idazle euskal herritarrekin alderatuta zortea-edo izan duela, beste bi eleberri ere badituela euskaraz, *Tom bil* da eta *Herria*. Detaila ahaztu gabe: frantsesez idazten duen euskal herritarra dugu Darrieussecq.

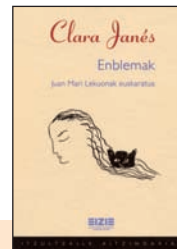
Harira: tamainako arrakasta lortu zuen eleberriak emazte bat du protagonistan, ahardi bilakatzen doana, emeki zerri. Metamorfosiaren ideia ez gutxi landua da, bai, lurrin-denda bateko langileak, joan etorrian, gaztaina-ekurrez beteriko zelai zabal gozo batean bukatzeraino. Tartean baina, bezeroen apetak ase beharko ditu, ez disgustura, nagusi, senargaiarenak, kiloak hartzen joango da, ugatzak, tonu arroxka bat azalean. Eta istorioak hamaika ditu, hola-hala idatzian jarriko dituenak, aitormen gisara, zerri idazkera betean, eta idazkera zerri askoan.

Hemen marrazten direnen artean bik ematen dute atentzioa, besteren ondotik: batetik emaztearen egoerak, bestetik gizartearenak. Hasteko, gauzak garbi, halakoxea da hemengo emea: "Katearen zuzendariak eskuineko bularra zuen alde batean, eta kontratua bestean". Eta jardun erdiko lanaldia du gutxieneko soldataren ia erdia jasota, basa da zibilizazioa, itxurakeriak blaitzen du dena, politikoek bezperako arrainaren usaina dute, beltzak apenas dabilta kalean. Emazteak eta gizarteak, biek ala biek dute, geurea izan gabe, geure egunerokoarekin antza izugarrikoa. Ai, baina umorea, batez ere umorea, eleberria hasibuka ziprizzintzen duena, ez polita, politikoki okerra, tarteka ateratzen dizu ez barrea, irriño gaizto bat, begian sartzen dizu hatza, eta egiten du ondo atsegin irakurketa ustez xaloa.

Ez da hau, nire uste makalean, Darrieussecqen lanik onena, luze gabe euskaraz dituen beste biek gaintzen dutela iruditzen zait. Baina beste bi horiek ez duten bertute bat du honek, irribarreak gainera: interpretaziorako tarte zabala uzten duela, ateak zabalik, literatura onaren seinale omen dena. ■

Clara Janés-en poemak euskaratuta

EIZIEk argitaratu berri du Clara Janés poetak jatorriz espainolez idatzitako *Emblemas* liburuak, *Enblemak* tituluarekin. Historia bitxiko itzulpena da: Juan Mari Lekuona zenak euskaratu zuen lagun batzuei oparitzeko, eta liburuan bertan jarri zituen poemak euskaraz, eskuz. Jatorrizko itzulpen horren faksimilea dakar azal gogorreko edizio dotore honek, baina

Enblemak.
Clara Janés.
EIZIE.
137 orrialde.

baita poema berak makinaz jota ere. Beraz, literatur itzulpena izateaz gain, Lekuonari, EIZIEko lehenengo lehendakari izan zenari, omenaldia ere egin nahi izan dio itzultzaile, zuzentzaile eta interpreteen elkarrekin, Eusko Jaurlaritzaren eta Oiarzungo Udalaren laguntzarekin. ■

'Egan' aldizkariaren zenbaki berria

Euskalerrriaren Adiskideen Elkarteak argitaratzen du *Egan* aldizkaria, literatura gaiak ardatz, eduki ugari bilduz. 2010eko azken zenbaki honetan lau artikulu nabarmendu dituzte: Piarres Aintziartek Leon Pochelu apaiz eta idazleari buruz eskribitutakoa; Pako Sodupe kontagintza ardatz hartuta osatu duen saiakera mardula; Juan Martin Elexpuruk azken urteotan hainbeste zeresan eman duten Iruña-Veleiako aferaz egingdako hiru artikulu; eta Jose Mari Urkiak Jose Maria Aycarten omenez idatzitakoa. Baina badaude eduki gehiago ere. Berbarako, Iñaki Zubeldia Fernando Morillo idazleari buruz aritu da, gazteek haren lanak irakurtzeko duten grina aztertuz. ■

Egan.
Batzen artean.
Euskalerrriaren Adiskideen
Elkartea.
278 orrialde. 18 euro.

